

Korte samenvatting Workshop 6 'Loslaten in de laatste levensfase' op 13 feb 2016 door Herman Schim van der Loeff, specialist ouderengeneeskunde, Gerda Bakker, biografisch coach en Mirjam Leijnse, antroposofisch verpleegkundige

De werkgroep begint met een eenvoudige biografische oefening, die gaat over je geboorte, over het op aarde komen. Als tegenhanger van het sterven, waarbij je het aardse leven weer verlaat.

In het verpleeghuis waar de werkgroepleiders werken (Rudolf Steiner Zorg in Den Haag) komt sterven veelvuldig voor. Daardoor is er ruime ervaring opgedaan met de omgang in de laatste levensfase, die korter of langer kan duren. Het sterven wordt gezien als loslaten, loslaten van het lichaam (met zijn ongemakken en klachten) en loslaten van het leven op aarde. Ook voor de verwanten is het sterven van hun dierbare een loslatingsproces; de begeleiding hiervan door medewerkers van het verpleeghuis is van grote waarde.

Aan de hand van een voorbeeld-patiënt wordt een stervensproces geschetst, bekeken vanuit verschillende disciplines. De samenwerking van die disciplines leidt tot een optimaal proces, dat voor iedere stervende weer anders is. Iedere betrokkene is hierbij met zijn/haar expertise van belang. Het zorgvuldig en 'luisterend' waarnemen staat voorop. Soms wordt pas achteraf duidelijk waarom een bepaalde beslissing tijdens de stervensfase werd genomen. Altijd weer is er sprake van een indrukwekkende gebeurtenis voor allen die erbij betrokken zijn.

Als antroposofische instelling kunnen we in de laatste levensfase veel doen om het loslaten te vergemakkelijken. Als voorbeeld daarvan noemen we biografische gesprekken, waarin iemand kan komen tot een afronding van zijn leven, en uitwendige behandeling in de vorm van een voetinwrijving met bijvoorbeeld lavendelolie wanneer iemand onrustig is. Tijdens de workshop wordt de gelegenheid gegeven zo'n voetinwrijving te ondergaan. Ook specifieke antroposofische medicatie kan ondersteunend werken.

Er wordt afgesloten met een verhaal : 'Giovanni, de clown van God'.